СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 74. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 31 березня 1933. — VOL. XLI. No. 74. Jersey City, N. J., Friday, March 31, 1933. THREE CENTS.

РУЗВЕЛТ ПРО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт предложив конгресови плян забезпечення цінних паперів, які закуповує широка публика для інвестиційних цілей. Рузвелт є за те, щоб оборот тими паперами відбувався під контролею федерального уряду та щоби були оголошені публично всі інформації про підприємства, які випускають ті папери. Також домагається він контролі над тими, що продають такі папери публиці.

У дальшу чергу возьметься президент до законодавства, яке контролювалоб оборот на біржі. А ще далі думає Рузвелт завести широку контролю над урядовцями та директорами банків і тих корпорацій, що розпоряджають чужими ощадностями. Йде головно про те, щоби вони не вживали чужих ощадностей для спекулятивних операцій.

ЗА ОДНУ БАНКОВУ СИСТЕМУ.

ВАШИНГТОН. — Конгрес буде незабаром займатися справою заведення у всіх стейтах однакової банкової системи, яка буде під федеральною контролею.

БОРОТЬБА ЗА КОНТРОЛЮ НАД ОБОРОТОМ АЛЬКОГОЛЕМ.

ОЛБАНІ. — Ґовернор Лімен обстоює свій законопроєкт про реґуляцію обороту алькоголними напитками. Йде про контролю над пивом. Говернор хотів би відлучити пиво від політики й знести салуни. Проти цього піднеслася в леґіслятурі опозиція як з републиканської так і демократичної сторони. Опозиція хоче контролювати пиво повітовими радами, себто політичними установами. А це, на думку Лімена, є поворот до політичної корупції й пияньства, себто того, що довело до 18 поправки.

ЗНЕСЕНО ОБМЕЖЕННЯ НА ЛІКАРСЬКІ РЕЦЕПТИ НА АЛЬКОГОЛЬ.

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив законопроєкт сенатора Копленда про знесення обмежень щодо видавання лікарських рецепт на алькоголні напитки. Лікарі записуватимуть тепер, скільки хочуть, з тим застереженням, щоби „приписували паціентам тільки так багато, скільки треба для їхнього лічення".

НАДФАРМЕРСЬКИЙ БАНК.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Мекаду вніс законопроєкт, яким хоче ввести в життя федеральний „надморгеджовий" банк, котрий мав би достарчувати фармерам позички на морґеджі з невеликими процентами й на довгий час.

ФРАНЦІЯ ЗАПЛАТИТЬ.

ВАШИНГТОН. — Уряд певний, що Франція заплатить незабаром Америці $19,000,000, які вона повинна була заплатити 15 грудня 1932 р. титулом сплати довжної рати воєнного довгу.

ПРОТИ ЗМІНИ ІМІҐРАЦІЙНИХ ОБМЕЖЕНЬ.

ВАШИНГТОН. — Вілбур Кер, заступник секретаря стейту, заявився перед „Гавз Імігрейшен Комітї" проти запропонованої послом Дікштайном зміни іміґраційних обмежень, виданих у 1930 р. Він каже, що коли би навіть знесено ті обмеження, то це не облекшило би положення Жидів у Німеччині. Зате загал подумав би собі, що отсе вже знову відчинено вступ чужинцям до Америки. Кер поясняв, що обмеження з 1930 р. накладають на консулів обовязок провірити, чи особа, котра виїзджає до Америки, не стане тут публичним тягаром. Коли це обмеження видано, казав Кер, то в Америці було коло 2,500,000 безробітних, а тепер є їх понад 12,000,000.

НАТЯГАЮТЬ НА МОРҐЕДЖОВІ БОНДИ.

ОЛБАНІ. — Сенатор Квин домагаєсь у сенаті слідства над компаніями, котрі займаються продажю ґарантованих морґеджів. Він казав, що його батько й він вложили в ґарантовані довжні скрипти всі ощадности цілого життя. І певно були би нічого не втратили, як би компанії і їх директори були поступили чесно й згідно з законом. Та компанії спекулювали й давали позички на невідповідні обєкти. Вони спекулювали на біржі в 1928 і 1929 році. І коли вони зголосять дня 1 травня свої звіти, то переконаємося, що всі ті компанії не є здібні виязатися зі своїх зобовязань.

Все те сталося, каже сенатор, тому, що ті компанії вели брудний бизнес та послугувались хабарництвом і ошуствам.

ВИЛИВАЮТЬ МОЛОКО В РОВИ.

РАЧЕСТЕР. — Понад 1,000 фармерів розпочали молочний страйк і виляли кілька тисяч гальонів молока до ровів при дорогах. Є це боротьба незалежних молочарів з „Дейрімене Ліґ Кооператив Асосієйшен". Страйкуючі оснували „Вестерн Ню Йорк Мілк Продюсерс Асосієйшен", яке заявило, що не відновить контракту з днем 1 квітня з „Дейрімене Ліґ". Страйкуючі домагаються заплати 4 і пів цента за кварту молока, а тепер дістають 1 і пів цента.

ДОВГИ ГРОМАДИ МІСТА ЛЬВОВА.

На засіданні буджетової комісії міської ради референт д-р Стесльович ствердив, що громада Львів має кругло 30 і пів міліона зол. довгоречинцевих і 8 і пів міліона короткоречинцевих довгів. Разом з довгами міських заведень ціле обтяження громади досягає 40 міліонів зол. Головними вірителями громади є Банк Краєвого Господарства з 18 міл. і Міська Щадниця з 8.5 міл. зол.

ТЮТЮН, ЧАЙ І ВІЙСЬКО.

Військовий суд у Львові розглядав справу двох новобранців, Захарчука і Степанюка, що відтягалися від військової служби. При бранці лікар ствердив у них серцеве недомагання, підозріваючи рівночасно, що воно викликане штучно. В слідстві оба признались, що задля ослаблення серця курили чай замість тютюну, а тютюн пили замісць чаю. Наслідки були для них вдоволяючі. Невдоволений був тільки суд, що засудив Захарчука на 7 місяців, а Степанюка на 4 місяці.

ГОРГОНОВА СЕСТРОЮ ЗАМАХІВЦЯ В САРАЄВІ.

У справі з процесом Горгонової, що розпочався 6. березня в Кракові, повідомляють, що брат Горгонової, Павло Іліч, належав до сербських терористів, які виконали замах на архикнязя Фердинанта в Сараєві. Іліч кинув бомбу на архикнязя, але невдачно, після чого стріляв до австрійського наслідника престола Гаврило Прінцип.

ЗА ВБИВСТВО.

Перед трибуналом присяглих суддів у Самборі відбулася розправа проти Михайла Музики і Йосифа Дуди з Пяновича за вбивство Василя Висоцького, доконане 30. грудня м. р. Музику засудили на 9 років, а Дуду на 6 років вязниці з утратою громадянських прав.

РОДИННА ТРАГЕДІЯ.

Марко Медвідь, селянин у Градушівці, пов. Кремянець, посварившися з жінкою, зарубав її сокирою. Те саме зробив з двома синами, 8 і 2-літнім. Опісля хотів повіситися, як свідчить шнур, прицвілений до стелі. В останній хвилині вибрав інший рід самогубства і втопився в керниці.

СЕЛЯНИ ПІДПАЛИЛИ КАСАРНЮ.

Недалеко Олеська, як повідомляють з Радянщини, вибухла велика пожежа в касарні червоноармійців. Швидка поміч не могла вратувати харчевих складів, бо люди мусіли тікати перед вибухами муніції. Будинки згоріли до тла. Кажуть, що касарню підпалили околичні селяни, яких багато арештовано.

ШКІЛЬНІЙ МОЛОДІ НЕ ВІЛЬНО ХОДИТИ ПО МІСТІ ПІСЛЯ 6-ТОЇ ГОДИНИ ВЕЧОРА.

Львівський шкільний куратор Гадомський заборонив шкільній молоді перебувати на вулицях міста після 6. години вечором. Заборона ця обовязує молодь народних шкіл, гімназій, семинарій та фахових шкіл. Цю заборону видано в звязку з останніми студентськими демонстраціями в місті.

ПОЛЬСЬКИЙ СВЯЩЕНИК ПРО „ПАНЬСТВОВЕ" ВИХОВАННЯ.

Краківський „Глос Народу" подає: На вічу християнсько-демократичної партії („хадеків") у селі Тарганіце місцевий священик у промові сказав: „В школах на стіні висить хрест, а поруч білий орел і його, чи маршалка Пілсудського. Зокрема портрет Пілсудського так часто ставиться дітям перед очі і так часто про нього говориться, що діти у голові мішаються. Я мав в першій клясі ось таку пригоду: Питаю дитину: Яка є друга особа св. Тройці?" Дитина відповідає: „Пілсудскі". А в другій клясі на запит, хто кермує Церквою, я дістав відповідь: „Маршалек Пілсудскі".

ПРАКТИКИ НОВИХ КОМОРНИКІВ.

Окружний суд у Рівному розбирав справу комірника із Здолбунова, Стефана Білостоцького, обвинуваченого в тому, що брав дієти від кількох сторін одночасно, а крім того велів платити собі кошти дороги від кожної справи, хоч полагоджував їх одночасно. Все те на протязі півтора місяця свого урядування. Дістав два роки вязниці.

ШИБЕНИЦЯ В СТАНИСЛАВОВІ.

На подвірю окружного суду в Станиславові виконали смертний присуд на особі Данила Климюка, якого суд засудив за грабіжницьке вбивство на кару смерти.

АНГЛІЙСЬКІ СТУДЕНТИ.

Студенти славного англійського університету в Оксфорді влаштували цікаве віче: на тему відношення до війни. На ньому 275 голосами проти 153 рішили, що при ніяких обставинах ніколи не підуть на війну.

ВІДЧИНЕННЯ НОВОЇ ЗАЛІЗНИЧОЇ ЛІНІЇ ШЛЕСЬК — ҐДИНЯ.

Польська преса широко розписується про урухомлення „вуглевої маґістралі", підкреслюючи велике господарське значення цього факту. Завдяки цій лінії Катовиці є тепер ближчі Ґдині на 100 км. Нова лінія довга 552 км., її будова коштувала 270 міл. золотих, з чого біля половини позичили Французи. Будучність покаже, чи експльоатація цієї залізничої лінії буде рентовна. Як відомо, Польща почала в останніх часах тратити своїх відборців у північній Европі.

ЗБИВНИК УТІК ІЗ РУМУНІЇ ДО ЛЬВОВА.

Підчас недавньої облави, переведеної у Львові арештували якогось Янкля Пасклінського. Він вдавав божевільного та не хотів нічого зізнати. Тому його відставили до міського шпитального уряду. Відтам Пасклінський утік. Тепер прийшли вістки, що Пасклінський походить із Букарешту та що вбив там одну жінку, ограбив її, опісля поранив з револьвера румунського комісаря поліції та втік до Польщі. Зі Львова втік Пасклінський до Луцька, де скривався під прибраним назвищем Мошка Фуси. Луцька поліція арештувала Пасклінського.

ДОБРИЙ СОЮЗНИК...

Провідник румунської консервативної партії, сенатор Григорій Філіпеску, заявив в інтервю з букарештенським кореспондентом „Берлінер Таґеблят", що жадання Німеччини, щоби їй віддати данціґський коридор, є справедливе. Він думає, що ще цього року треба би почати переговори про порозуміння з Німеччиною. Він уважає таке порозуміння за можливе навіть тоді, як у Франції був би при владі правий уряд.

Польща, малаб, по думці сенатора Філіпеску, задовольнитися доступом до Чорного моря так, що Румунія дала би Польщі вільну пристань для її морської торговлі.

Філіпеску думає, що лише цим способом можна би розбити успішно ревізіоністичний бльок Німеччини, Італії й Мадярщини, якби Німеччина дістала назад данціґський коридор. Лише так можна би спинити ревізію мирових договорів.

ПЕРЕПАЧКОВУВАННЯ ДІЯМАНТІВ У ШЛУНКУ СОБАКИ.

Пачкарі дорогоцінностей придумують ріжні способи, щоби перепачкувати діяманти, перли тощо через границю. Пишуть англійські часописи, що один пачкар у Південній Америці в той спосіб пачкував діяманти: обвинув їх мясом і дав зісти його голодному псови. Коли переходив границю, митні органи нічого не знайшли при пачкарі, а на собаку майже не звернули уваги. По другім боці границі пачкар убив собаку, витягнув з її шлунка діяманти й продав їх там, де мав це зробити.

ПОЧЕСТИ КВАСНОЇ КАПУСТИ.

В особі проф. д-ра Гартмана з Гайденгайму знайшла квасна капуста свого завзятого оборонця. В „Мінхенер медіцініше Вохеншріфт" поручає він сиру квасну капусту для тих, що мають рани, проти жолудкових хробаків, особливо проти глист у дітей, а вкінці й для всіх здорових і хорих, особливо для хорих на туберкульозу. Капуста росте на сонці й набирає в себе багато вітамінів, отих животворних річевин, без котрих худоба й люди загинулиб. Крім помідорів, у ніякій ростині нема стільки вітамінів, що в сирій капусті. Варенням забиваєтся частину тих вітамінів. А в сирій капусті є їх багато. Всіляко дається споживати сиру квасну капусту: з білої й червоної капусти, политої олієм або квасною сметаною, добра салата. Многоцінні також мінеральні річевини в капусті. Мечников ствердив, що в тих околицях Франції, де найбільше їдять квасної капусти, живуть найсильніщі й найстарші люди. Квасна капуста — найтанший збірник вітамінів.

БЕЗБОЖНИЦЬКІ ПОЧТОВІ МАРКИ.

Орган Ватикану „Осерваторе Романо" повідомляє, що радянський уряд пустив видати окрему серію почтових марок під гаслом безбожництва. Папський орган оголошує протест з цього приводу і закликає уряди всіх християнських держав не впускати на свої території почтових посилок з радянськими безбожницькими значками.

МІЛІОНИ НАСЕЛЕННЯ В РАДЯНЩИНІ ВМИРАЮТЬ З ГОЛОДУ

ТЕПЕРІШНІЙ ГОЛОД БІЛЬШИЙ ВІД ГОЛОДУ 1921 РОКУ.

Радянська влада терором бореться з голодом.

БЕРЛІН (Німеччина). — Сюди прибув по дорозі з радянщини до Лондону бувший секретар закордонних справ при примієрі Англії, Ллойді Джорджі, Ґарет Джонс. Він добре володіє російською мовою і йому пощастило пішки перейти майже всю Україну та багато частин Московщини, Поволжа й північного Кавказу. Те, що він зміг побувати поза містами й стаціями залізниць та перейти через села, дало йому можливість зібрати багатий матеріял про становище населення в Росії та на Україні. Він тепер має давати звіт про свої спостереження в Королівському Інституті для міжнародніх справ.

Джонс твердить, що в Росії й на Україні голодують міліони населення, якому загрожує в скорому часі загибіль від голоду. Вже тепер гинуть кождого дня люди сотками тисяч. Він знаходив цілі села, які вже вимерли цілком, а в кождому селі стояли десятками хати, де вже всі вимерли. Разом з тим серед населення виросли до кольосальних розмірів ріжні злочинства й усе частіше бувають убивства людей, у яких голодні сподіваються чимсь поживитись. Таксамо почав збільшуватися терор населення проти представників радянської влади, яка в свою чергу відповідає терором проти населення.

Безробіття зростає.

Безробіття в цілій радянщині зростає дуже поспішно й до голодного селянського населення ще приєднується робітництво, яке влада висилає поспішно з міст на села. Серед большевиків спостерігається паніка й вони хапаються всяких способів, щоб удержатись при владі й відвернути від себе народній гнів. Цим треба пояснити розстріл 35 урядників у Москві, разом з заступником комісаря рільництва, а також арешт британських інжинірів.

Комуністи закривають голод.

Джонс каже, що коли він був у містах та в потягах, то комуністи казали, що всі розмови про голод у селах є вигадкою, але треба було Джонсови відійти від залізниць у села, як він побачив таку картину голоду, яку годі описати. Населення поїло вже давно все, що мало, навіть насіння. Скрізь чується лиш одно: „Ми вже давно не бачили хліба. Ми вмираємо з голоду". Селяни поїли худобу, а самі доїдають корм для худоби, якого також уже дуже мало лишилося.

Коли Джонс їхав у потязі, то комуністи запевнювали його, що в селах голоду нема й селянство має хліба досить, але коли Джонс викинув шкірку з хліба в сплювачку, то один селянин негайно витягнув той шматок і з жадобою його зїв. Таксамо він бачив, що селяни з жадобою кинулися на стації до шкірки з помаранчі, яку він викинув у вікно потягу.

Найбільше ненавидять Сталіна та Бернарда Шова.

Один чужинецький знавець, який приїхав з Казакстану, говорив, що з тамошнього населення в числі 5 міліонів душ уже вмерли більше як один міліон. Отже виходить, що голод захопив усі закутини Росії. Джонс переконався, що найбільше зненавидженою людиною в Росії тепер є Сталін, а там, де знають про те, які похвали вписав Бернад Шов комуністичній владі, та те, що він писав про повну скількість харчів у радянщині, разом із Сталіном ненавидять і цього англійського письменника.

Кореспондентів не пускають з Москви.

Щоб закрити перед чужинцями справжній стан у Росії, большевики не пускають кореспондентів чужинецьких газет виїздити з Москви в сільські місцевости, чи навіть у менші міста. Їх звідомлення до чужинецької преси звичайно в Москві суворо цензурують, тому годі звідти добути від кореспондентів правдиві відомости про дійсне становище в радянщині.

Населення не вірить владі.

Тепер починаються полеві весняні роботи. Радянська влада видала декрет про установлення зменшеного податку від селянства. Але населення не вірить цьому декретови й певне, що колиб уродило, то большевики знову заберуть усе, щоб вивезти за кордон. Тому населення не береться до посіву. Отже радянщина знову стоїть перед недосівом через саботаж населення, через недостачу реманенту для полевих робіт та через брак насіння.

РОЗГРОМИЛИ КОМУНІСТИЧНИЙ ЦЕНТР.

ДУБЛІН (Ірляндія). — Натовпи демонстрантів розгромили головну кватиру комуністичної партії й спалили партійний будинок. Червоний прапор та комуністичну аґітаційну літературу спалено на вулиці. Сотки демонстрантів перешкаджали поліції та пожежній сторожі боротися з пожаром, тому вигорів майже цілий квартал домів, у якому був комуністичний дім.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загранициі:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОГІДНА ХВИЛЯ

Хочеться вірити, що ми в Америці на передодні звороту до ліпшого, та що по бизнесовій і промисловій руїні, спричиненій останньою катастрофою, зачнеться відбудова нового життя. Отже буде нове поле для нової ініціятиви й для нових людей.

У старім краю нема виглядів на таку переміну на краще, якої можна надіятися в Америці, але це там не спиняє людей, щоби думати про поширення українського бизнесу. В Америці потратили люди гроші, а дуже часто потратили їх з наших людей найбільше ті, що мали найбільший бизнесовий хист. В краю не мали наші що так тратити, бо там і до скрути грошей було обмаль, а тепер їх ще менше. Та всетаки, не зважаючи на цю ситуацію, є там круг людей, які й без капіталу намагаються створити таку інституцію, яка дала би товчок до створення нових бизнесових починів та дідань. Ота інституція мала би там подбати про збирання капіталів, себто „мала би посередничити між людьми, які хотіли б льокувати свій гріш у промислі, і тими, які вміють та мають змогу й волю цей промисл творити". Та інституція мала би „провірювати початкову калькуляцію підприємств, видавати про них опінію, їм дораджувати та в міру засобів забезпечувати їх в оборотовий капітал, а далі давати ініціятиву до основування нових промислових підприємств".

Такою інституцією був би в краю український промисловий банк. Та що є для краю добре, може бути цілком непридатне для Америки. І так треба глядіти й на цю справу. Але з того не виходить, щоби ми в Америці не поставилися до справи піднесення українських бизнесів у такій серіозній формі, як до цього ставляться наші браття у старім краю. Миж маємо тут уже поважне число старих бизнесменів, з котрих одні є самоуками, а інші мають практику й теорію, які набули в американських школах і бизнесах. Тих останніх є мало, але вони є. Маємо вже багато молоді, яка покінчила фахові школи й працює в американських підприємствах Маємо поважне число інжинірів, економістів. Чи цього всього не можна би заставити до організації нашого бизнесу в Америці, до створення більших промислових чи фінансових підприємств? Чи може далі будемо повторяти одно й тесаме, що вже були ріжні спроби й скінчилися на нічім, що вже були ріжні спілки, а скінчилися на тім, що понатягали людей? Тепер потратили всі, тепер усі натягнені. Минуле хай буде досвідом, але хай не спиняє нового розгону, бо його треба, щоби жити й розвиватися.

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО „ЛУГИ"

(Надіслана стаття).

Це може бути якесь дивне диво — але давно вже не проявлялась поміж нашим народом в Галичині така охота до організації та до національної роботи взагалі, як власне тепер, в часі такої страшної економічної кризи (депресії) та національного утиску. І в тому власне видно величезну життєздатність нашого народу, що він так легко не подається під ударами судьби, але знаходить в собі досить сили, щоби передовсім пасивно поставити сильний відпір, немов ідучи за словами старого галицького поета Івана Гушалевича: **„Ми не дамось! Нас більше тут!"** — а заразом і вчинно, скріпленою національною роботою — такий відпір противникам дає.

Треба признати, що в тім новім народнім русі старша наша, передвоєнна ґенерація селянська — майже не бере участи. І не тому немовби старші наші селяни-патріоти стратили ірву в успішність нашої національної справи або в її остаточну побіду — але просто тому, що вони перемучені життям, а особливо воєнними переживаннями. — І це зрештою треба взяти на увагу, що наш селянин через свою дуже тяжку працю наражений на всякі зміни непогоди тай ще і відживлюваний недостаточно дуже скоро старіється і тратить життєву енергію.

І так я бачив селян, котрих вік я оцінював на яких 60 до 65 літ, а виходило по правді, що вони мали заледви 45 до 47 літ.

Чи не нагадує нам це зараз нашого народного мученика та пророка Тараса Шевченка, котрий помер, числячи заледви **47 літ**, а виглядав уже немов би дідусь?! Царська неволя та тяжка десятиліття служба салдатська загнали його передчасно до сирої могили.

А хоч це до річи не належить — то я позволю собі зробити тут ось яку ще увагу:

Може то і ліпше сталося, що він так вчасно зійшов зі світа, хоч велика шкода, що це сталося саме безпосередно перед знесенням кріпацтва. Шевченко, вернувшися з заслання, не пішов у реакціонери, але дальше лишився крайно поступовим національним поетом. Вправді власне тоді розпочалась була в Росії так звана „ера реформ", але вона довго не потревала, а по вистрілі Каракозова на царя Александра II-го Росія пірнула наново з головою у страшну реакцію. А та певно не простила би була Тарасови його українського патріотизму, але заслала би його, коли не в каторгу, то в „отдальонниє мєста" Сибіру на нові муки і смерть.

Але вернімось до нашого предмету.

Однак та вчасна старість не є більше селянки, старіються дуже скоро, а тоді і народними справами не годні так вигревало займатися, як займались ними в молодших роках. Та вчасна старість однак не є тепер, в XX.-тому віці, примусом природи.

Недавно, підчас публичної дискусії на шпальтах „Нового Часу" про справу теперішньої молоді, підніс заслужений наш сокільський і театральний діяч Адольф Будзиновський, що в теперішню пору науки лікарські стоять так високо, що і 70-літні мущини є ще цілком діяльні. Но — але це відноситься лише до людей багатших, що можуть та мають за що їхати до відповідних купелів та купувати приписані лікарями ліки, котрі до дешевих не належать.

На це не може позволити собі наш селянин, котрий до того взагалі не уміє жити гигієнічно та особливо куренням тютюну та непровітрюванням своєї хати скорочує собі життя. Бо щодо горівки — то він від неї вже майже відзвичаївся вже хочби через той — як він каже — „кризус". Але щодо курення тютюну, то його мовби якась пошесть напала: він — майже без виїмку — мусить (і то добровільно!) платити той так званий **„пацифікаційний податок"**, робить з носа і рота комин та в прямо самовбийчий спосіб нищить і затроює свої легені. Однакож товариство „Відродження" розпочало вже акцію і проти нікотини, а тепер, по страченню Данилишина і Біласа — сотки людей оголошують у часописах постанову, що здержуються і від алкоголю і від тютюну.

А це роблять переважно люди молодші, що мають чимало літ життя перед собою, а ще продовжать собі його таким гигієнічним життям. На них, на тім молодшім поколінню полягає вся наша надія.

Але не так скоро до того прийшло, бо перших 9 до 10 літ по нашім погромі — ані селянська ані інтелігентна молодіж не виявляла визначних симпатичних прикмет. І це є власне дуже інтересною появою в історії людськости, що по великих національних катастрофах опановує народ якийсь шал забав, гуляння, пиятики.

Щоби не далеко шукати — то таке переживала польська інтелігенція по розборі Польщі, а навіть у часі помежи поодинокими розборами. А же по останнім розборі 1795 року не було просто границь для тих пишних гулянок, які влаштовувала польська шляхта, танцюючи на могилі власної вітчини. Подібне бачили ми і тут в Галичині, а однакож той сумний період уже якось щасливо проминув, а цеї зими не лиш українська молодь у Львові, але і по багатьох селах в краю ухвалила з нагоди смерти обох українських боєвиків видержати національну жалобу. Це в сатиричний спосіб представлено в гумористичнім часописі „Комар": два Поляки грають, два поліцаї танцюють, а сільська молодь стоїть на боці й іронічно придивляється тій „кумедії".

Наша сільська молодь починає чимраз більше запалюватись до гімнастичних товариств, то є до „Каменярів" та до „Лугів". Щодо „Соколів" — то і вони ще декуди істнують, але вже організаційного розмаху не мають.

Справа зміни статутів у „Лугах" уже звісна. Вона багато підняла куряви. Ціла річ тепер у тім, чи зуміємо внести такого духа у Лугові товариства, що всяка деморалізація „свище" не зможе знайти для себе корисного ґрунту.

Не треба думати, щоби польська суспільність з надто великим одушевленням приняла ту зміну статутів „Лугів" їх залежність від „Державного Уряду Фізичного Виховання" і „Військового Підготовання".

Навпаки — як усе, що хочби лише заносило якоюсь концесією на річ Українців, так і нова організація „Лугів" вибиває ту польську суспільність і передовсім польську пресу, просто з рівноваги. А хоч і поміж Поляками є люди, що пишуть про потребу порозуміння з Українцями — то їх безтежить кожда уступка на річ Українців, кожде — хочби лише в будучности можливе — поліпшення їх позиції.

(Кінець буде).

МАКЕДОНСЬКІ ТЕРОРИСТИ.

Найстрашніший до сьогодня македонський терорист це Паніца, котрий по війні висадив у повітря катедру в Софії, коли в ній молилися за покійника ґенерала Дімітрова, котрого вбили члени аграрної партії. Згинули тоді 208 осіб, а між ними 40 Македонців. Паніца стає комуністом і йде на службу Москви. З 101-го тайного батальону зголошуються добровільно 800 Македонців, щоби вбити Паніцу, котрий у той час перенісся до Відня. Комітет вибирає зпоміж усіх 19-літню Менцю Карнічеву, студентку у Відні. Карнічева приятелька жінки Паніци. Входить у дім Паніци і 6 місяців виносить тайни комуністів македонським терористам. Зимою 1927. р. йде Паніца, його жінка, їх приятель один комуніст і Карнічева на виставу штуки „PEER GYNT" до бурґтеатру і засідають у льожі. Остання сцена цеї штуки, страшна буря. Підчас цеї сцени стріляє і вбиває Карнічева штілером Паніцу, його жінку і приятеля комуніста, а решту куль пускає в стелю театру. Ніхто з присутних не запримітив стрілянини в льожі, бо думав, що те все діється на сцені. В осени того самого року увільняє віденський суд Карнічеву, а місяць пізніше 10,000 Македонців є свідками вінчання Менці Карнічевої з Ванчом Мігайловом.

На Балкані є дві організації македонських терористів. Перша, це організація, котру провадить Ванчо Мігайлов і котру піддержує леґальна македонська партія, а другу організацію провадить Крстан Поп Тодоров і його піддержують Серби. Організація Ванчо Мігайлова домагається автономії для Македонців у балканській федерації і нападає гостро сербський уряд за гнетення македонської меншости. Одним з перших членів організації Ванчо Мігайлова був Ефтімов, начальний редактор часопису „Македонія". До травня 1932. р. видавав Ефтімов часопис у Женеві. Покинувши Швайцарію, вернувся до Софії, де був одним з найвизначніших журналістів Болгарії. Як найбільший ворог організації зрадників і сербських запроданців Крстан Попа Тодорова, нападав на них майже кождого дня в своїм часописі.

Всі, а також він сам знав, що має згинути одного дня від куль противника. В редакції, на дорозі, з ресторану, домів мав все трох охоронців з організації. В день трагедії пішов з своїми трома охоронцями до королівської палати, щоби там довідатися про урядову кризу, де були також інші болгарські і заграничні журналісти. Коли пів до першої вполудне вертався назад, два стрільці, котрі коло королівської палати нібито чекали на трамвай до залізниці, стріляли на Ефтімова і його охоронців. Ефтімова й одного з його охоронців вбили, одного тяжко ранили, а одного не нарушили. Крім цих убито ще одного урядника міністерства війни, одного поліцая, що вертався зі своїм товаришем домів, а легко ранений один офіцир. Оба стрільці, студенти софійського университету, почали втікати. Поліцай, що остався, пігнав за ними, скочив студентови Траянови на плечі і стрілив йому в ноги. Траянов упав і його відвезли до лічниці. Другий стрілець, студент Гіорчев, тікаючи, кинув бомбу, щоби його прохожі не зловили. Бомба не експльодувала; він утік до парку коло королівської палати, де згинув від лапки-підставки одної панни.

На розі вулиці, де впав Ефтімов, споміщають великі плякати від македонського комітету про скритовбиття сербських запроданців. Тут клякнули 6,000 Македонців із гір Болгарії перед труною великого Македонця. Вісім найліпших приятелів при великім здвизі народу несуть труну на двірець. Ефтімова поховали в Мелнику, щоби він був близько коло останнього проводира революції, Тудора Александрова, вбитого тими самими і з тої самої причини.

Дня 4. січня 1933 р., в годині 11. вечором, сестриця Екатерина Константінова, революціонерка з організації Ванчо Мігайлова, стрілила три рази з револьвера на студента Траянова, котрого від чотирох днів обходила в лічниці.

Цим принесли терористи своєму побратимові в день його похорону найбільшу жертву.

Траянов лежав у лічниці в окремій кімнаті, а вартував його один жовнір коло дверей, другий коло вікна, а третій у брамі при вході. Кождої години була інспекція. До кімнати Траянова ніхто не смів входити крім лікаря і сестриці. Не боялися, щоби він не втік, але щоби його не вбили. Константінова, застріливши його, передала револьвер жовнірови зі словами: „я виконала присуд". Прокураторовия заявила, що перед кількома годинами доручили їй два терористи організації Мігайлова на подвіря засуд смерти на Траянова і револьвер. Виконала розказ, бо інакше мала гинути...

Про подібне вбийство на такім місці в інших европейських державах писалиб часописи цілі шпальти, інтервеновалиб посли в парляменті, а в Софії минула ціла подія без великого шуму, бо там вистарчає згадати про вбийство посла кількома рядками, а про Македонця можна навіть замовчати. („Час").

Юнак: Які ви гарні!
Жінка: Шкода, що й я не можу сказати вам цього.
Юнак: Зробіть, як і я: скажіть неправду.

В. Кедровський.

ПАМЯТИ ВЕЛИКОГО АРТИСТА

(Спомини з минулого).

(9)

Український Військовий Ґенеральний Комітет, який організує українську армію, провадить також і культурно-національну роботу в ній. Очевидно театр має відограти першорядну ролю в поширенню свідомости серед наших „землячків" в царській армії, поширити національно-українську свідомість серед наших Малоросів. Культурно-просвітній відділ, яким спочатку керує полк. О. Пилькевич, а потім керував артист Д. Ровинський, звертається за порадою в театральній справі до М. Садовського, який не відмовляється дати свої вказівки й інструкції та пособити праці Кілька разів я мав нагоду, як заступник голови Ґенерального Комітету, говорити з М. Садовським про організацію українського театру в війську й тоді я переконався, який широкий розум й адміністративний хист мав цей великий артист, що, здавалося, поза мистецтвом нічого не бачив. Це був вождь з широченим розмахом думки, волевий і сильний, який закув себе в шати артиста. Не дивно, що він був таким творцем на українській сцені, яку він просто розпирав своєю великою велічю. Садовський і в революції 1917 року йшов у перших лавах тих, що старалися здвигнути будову української держави, й відділити його ід творчої праці та лишити лише при театрі — не можна.

* * *

Наступили часи панування російської реакції на Україні в часі гетьманування ґенерала Скоропадського. Знову театр Садовського, як в царських часах, або як у часах першої навали московських большевиків, усе лишається провідником культури українського слова, слова вільного в рямках театральної штуки. Він і тут лишається далі огнищем правдивого українського націоналізму, незгасаючою ватрою української культури, отим огником, що для подорожнього в темну ніч привабливо світить, кличе його йти вперед та дає надію на краще.

У тім часі я працював у Херсоні, й як голова Ґуберніяльної Ради „Просвіт" Херсонщини, яка тоді обєднувала в собі 180 „Просвіт", розпочинаю працю по організації при „Просвітах" також і народних театрів. Починаємо шукати вказівок і людей, які моглиб цю справу провадити в центрі, а зокрема організувати зразковий національний театр у Херсоні, яким керувала б Ґуберніяльна Управа „Просвіт". І тут знову приходить з порадою М. Садовський і з далекого Київа через наших спільних знайомих дає поради, як треба організувати в губерній справу національних народних театрів та постійний театр у Херсонщині. За його порадою запрошуємо на режисера й організатора постійного просвітянського театру в Херсоні артиста Сагатовського. Вибір виявився прекрасний і за кілька тижнів у Херсоні розпочав свою працю український національний театр, якому ми дістали приміщення в гарній авдиторії Народнього Дому. Між іншими велика тепер українська драматична артистка, п. Варецька, в тому театрі перший раз виступала на сцені. Звичайна міська дівчина, під умілою режисурою Сагатовського за кілька місяців стала замітною артисткою, а її природний талант блискучо розвинувся. Театр цей проіснував три роки, переживаючи й лихоліття большевизму в 1919, 1920 і 1921 році.

Між іншим наскільки цей театр, навіть під большевицьким обухом, лишався національним і безбоязним перед окупантами, можна бачити хоч би з того факту, що він організував урочистий похорон моєї матері, яка вмерла від удару після розстрілу большевиками мого брата Михайла. В похороні тім взяли участь усі артисти, зложивши з себе та з хору театру великий хор. Тим вони притягнули маси народу й похорон той став національною маніфестацією свідомих Українців міста Херсону. Та, здається, скоро після того большевики знищили той театр „контр-революції", „шовінізму" та „петлюрівщини". Духовим батьком цього театру та соток інших театрів на Україні був Микола Садовський.

* * *

В 1919 році М. Садовський при відступі українських військ з Київа вже не лишився там зі своїм театром. Він уже переконався, що під большевиками годі працювати на театральному полі; большевики несли театрови національну й мистецьку смерть. Вони старалися на початках свого панування в Київі обернути театр у чинник їх партійної та великодержавної, російської, пропаґанди. М. Садовський пішов з тими, що боролися зі зброєю в руках за українську державність, і лишив свій улюблений Київ, свій будинок театру, де для нього кождий куточок був дорогим; лишив багатющі театральні декорації, ріжну бутафорію й т. п., що він десятками років з такою любовю збирав. Можна собі уявити, з яким тяжким серцем і душевною мукою великий артист лишав усе те, з чим він зжився та що для нього стало його другою натурою.

З частиною своєї трупи М. Садовський опинився у Камяниці-Подільському. Тут він почав грати в міському театрі. Тяжко захворів на тиф, а потім на запалення нирок. Важко було дивитися, як цей багатир фізичний, титан духа зігнувся під тяжкою хворобою. Та сила фізична, сила волі, бажання ще працювати, поправити для свого рідного народу, попрацювати над рідним театральним мистецтвом, коли воно буде вільним і тому перед ним відчиниться необмежений шлях творчости, перемогли. Доля ще зберегла для України на кілька років великого артиста, щоб він ще попрацював зі своїм театром у Галичині, а потім на Закарпатській Україні, де він показав зразки української театральної та артистичної творчости. Праця його не лише в театральній, але й у національній справі в Галичині та на Закарпатті залишила глибокий і творчий слід, хоч вона була там короткою.

* * *

Українська Армія бється з червоними ордами на Поділлю та з царесланими ордами на Херсонщині. Іде велика робота по скріпленню та реорганізації армії. Державна Інспектура Армії звертає все більшу увагу на культурно-національне виховання армії. Одним з чинників такого виховання має бути також національний театр, який має давати вистави для армії. Разом з плянами інших родів культурно-національної праці виробляється також і плян театральної справи в армії. Хто може найбільше зробити вказівок у цій справі? Хто найбільше компетентний? Відповідь для кождого ясна й одинока: Великий Артист, директор театру й режисер Микола Садовський. Звертаюся до нього за порадою, кому доручити справу вироблення театральної справи в армії, і М. Садовський охочо дає вказівки й не лише ті, яких прошено в нього, але й узагалі говорить про театральну справу.

Для вироблення проекту я призначив певну комісію з фаховців. Комісія виробила проєкт за кілька діб інтенсивної роботи й подала мені на затвердження. Я тоді попросив М. Садовського вибрати час і приїхати до канцелярії Державної Інспектури, де я познайомив його з проєктом, який мав затвердити. Кілька уваг, заміток і поправок до проекту М. Садовського розвязують мені руки й дають можливість спокійно підписати його, бо це безумовно є найкраще, що можна в сучасних обставинах виробити. Тоді з М. Садовським я мав останню довшу розмову про театр, про артистів, пєси, як про характер всього цього так і про значіння.

(Конець буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВИЛКС БЕРІ, ПА.

Українці на Світовій Виставі в Шікаго.

Українці з Вилкс Бері й околиці не дали досі жадної помочі Українському Виставовому Комітетови в Шікаго. Тому з ініціятиви кількох громадян відбулися в неділю, 26 березня ц. р., в Українській Кооперативній галі збори громадських робітників у ціли заснування комітету помочі виставі.

Зборами проводив гр. В. Сенюк, секретарював Галелій. Хоч не всі товариства й відділи Союзів були заступлені, але, зважаючи на велике значіння участи Українців на Світовій Виставі, а також і короткий час, присутні одноголосно ухвалили розпочати працю й подати поміч Українському Виставовому Комітетови в Шікаго.

Коротку доповідь про Світову виставу зробив проф. Гр. Герман. В річевій дискусії забирали слово М. Яцишин, П. Лавний, д-р Корецький, В. Сенюк, М. Фрунт, А. Лавна, П. Герман і інші.

Ухвалено заснувати місцевий комітет, до уряду якого вибрано одноголосно: проф. Г. Германа — предсідателем, А. Лавну — секретаркою, М. Яцишина — касієром. До контрольної комісії увійшли: д-р Корецький, В. Сенюк і Галелій.

Всі присутні признали за конечне звернутись до всіх відділів У. Н. Союза, У. Р. Союза й Провидіння, а також до всіх інших товариств із закликом взяти участь у названому комітеті й зложити жертву на вище згадану ціль.

Для ліпшого вияснення справи призначено делегатів на збори згаданих товариств. Крім того ухвалено звернутись до Укр. Нац. Ліґи Лузернського повіту з потребою передати гроші, що залишилися з її „клембейку", Українському Виставовому Комітетови в Шікаго.

Щоби розширити працю комітету й доповнити його новими членами, будуть скликані в наступну неділю вечером в Укр. Кооперативній Галі збори.

Віримо, що українська громада з Вилкс Бері й околиці разом з усім українським загалом в Америці не допустить до того, щоби не було Українського Павільону на Світовій Виставі. Тому всі до жертв!

Ставаймо всі до праці, збираймо жертви, але збираймо скоро. Памятаймо, що хто скоро дає, два рази дає. Нехай не буде між нами ні одного байдужного.

За Комітет:

Проф. Г. Герман, предс.; Мих. Яцишин, касієр; А. Лавна, секретарка; д-р Корецький, В. Сенюк і Галелій, контрольори; П. Лавний, М. Фрунт, П. Герман, С. Сенюкова, члени.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Шевченкове свято.

Заходом Українського Хору ім. М. Лисенка при українській православній церкві і Злучених Товариств влаштовано Концерт-Свято Шевченка. Панахиду за душу генія відправив о. К. Кирстюк. Вечером публика заповнила галю і свято розпочато вступним словом, яке виголосив п. П. Андрущак. Потім хор відспівав „Заповіт", який публика вислухала стоячи. Хор був під диригентурою о. К. Кирстюка й відспівав цілу низку композицій Гайворонського, Стеценка й інших. Деклямували: Мирослав Кузик, Марія Андрущак, Онуфрій Кузик, Василь Мельник, Петро Гайва. Сольо співала Евгенія Процаївна в супроводі піяна п. Ольги Процаївної. Терцет відспівали панни: Пелягія Приймаківна, Анна Коханівна і Марія Гоцівна. Вони старалися якнайкраще співати і мають сильні і гарні голоси, але до того треба ще труду і науки. Скрипкові соля відіграли Іван Денис і Володимир Коцюба, при акомпаніменті п. Любки Паньківної. Це талановита і многонадійна учениця, якій усміхається ширше артичне поле. Вона теж акомпаніювала до всіх пісень на концерті. Святочну промову виголосив п. С. Коцюба, змалювавши присутним життя і працю Т. Шевченка та ті ідеї, які відродили наш нарід, і звернули його до боротьби за свою самостійність. Промова була оперта на Шевченкових ідеях і вияснила, як далеко ми відійшли від Шевченка, зглядно, як нам ще далеко, щоби ми його розуміли. Шевченковий „Кобзар" це великий лік на нашу політичну безхребетність; це вічне жерело, звідки нація черпає свою життеву силу. Шевченко — це безкомпромісова боротьба з усіми ворогами українського народа, це протест проти всіх окупантів, це смерть усякій угоді з ворогами.

По рефераті був виставлений живий образ. На середині сцени виднілa могила, а довкола могили стояли хористи в українських строях. На переді могили сидів старий дідусь. Поруч нього були дві дівчині, котрі просили старого дідуся заспівати. Ролю дідуся відограв Мельник, котрий відспівав пісню: „Зійшов місяць". Його сильний баритон звучав дуже мило. З кінцевим словом виступив о. К. Кирстюк, котрий заохочував присутних до дальшої народньої праці. Свято закінчено відспіванням національного гимну. Всі розійшлися в бойовім настрою, зі святою вірою в остаточну побіду Шевченкової правди.

Дохід з концерту призначено на Всесвітню Виставу в Шікаго. Жертвували по $1.00: о. К. Кирстюк, М. Ґрубрин, А. Процай, І. Кіт, К. Качмарова, С. Коцюба, І. Якимів, П. Андрущак, В. Проць, О. Рихлій, К. Рихлій; по 50 центів: М. Процайлова, М. Гоцова, Я. Горбуль, І. Денис, П. Гайва, О. Гилатюк, П. Садовий, А. Сінкевичева, І. Тофан.

Ходили збирати жертви П. Андрущак і М. Денисова і зібрали $8.21, а М. Ґрубрин і М. Процайова $6.36. Декльровано: $3.00. Разом зібрано $17.57, які вислано до Виставового Комітету в Шікаго.

Микола Ґрубрин.

—o—

ЕМБРІДЖ, ПА.

Чемпіонство Українців у бескетбол.

У змаганнях „Ембрідж Сіти Бескетбол Ліґ" за чемпіонство місцева українська молодь вийшла побідником. Найбільшим суперником була місцева польська молодь.

В 1932 р. Українці виграли срібну чашу в бейзболених змаганнях, а тепер знову виграли срібну чашу при нових змаганнях. Кождий змагун одержав ще осібно нагороду.

Членами спортової дружини були слідуючі Українці: управитель, Василь Кудрич; а далі: Володимир Бучко, Омелян Петрик, Василь Мазурик, Антін Хлиста, Йосиф Табіш, Михайло Вороновський, Іван Сович, Михайло Кубай і Микола Сисин.

Михайло Фук.

—o—

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А. У. Організацій м. Філаделфії.

1) Участь у світовій виставі в Шікаго.

На місячних зборах Злучених А. У. Організацій, які відбулися в неділю, дня 26. березня ц. р., відчитано лист і відозву виставового комітету в Шікаго в справі тижня Української Вистави, як також посвідку за гроші, переслані секретарем філаделфійського виставового комітету, гром. Савчином. Дальшу жертву передав делеґат бр. св. Георгія, гром. Рудкевич, у сумі $10.

В справі помочі виставі принято слідуючі ухвали:

а) Візвати всі филаделфійські товариства, які ще не склали своїх жертв на виставу — дати свою поміч виставовому комітетови та призначити в товаристві по двох людей, котрі занялися би збіркою між членами.

б) Призначено людей, котрі мають піти на збори поодиноких відділів і там представити як слід значіння українського відділу на світовій виставі в Шікаго.

в) Занятися розпродажю листівок, виданих Виставовою Корпорацією в Шікаго, з чого дохід призначено на виставу. По всі інформації звертатися на адресу секретаря виставового комітету в Филаделфії, гром. Савчина, 847 Н. Френклин Ст.

2) Збори Американського Леґіону у Вашинґтоні.

Управа З. О. одержала запрошення від Головної Управи Американського Леґіону і „Америкен Алаєнс" взяти участь у зборах, скликаних цими організаціями до Вашинґтону на день 18. квітня, в ціли переведення акції перед американським урядом проти визнання Радянського Союза. З огляду на вагу справи збори одноголосно рішили прилучитися до цеї акції Американського Леґіону, а форму участи передано до вирішення Управі, в ціли попереднього порозуміння з іншими нашими організаціями.

3) Український День у Филаделфії.

Дня четвертого липня ц. р. (форт оф Джулай) влаштовують усі филаделфійські товариства спільне свято, — Український День. В нім візьмуть участь всі наші молодечі атлетичні товариства, хори та інші культурні громадські установи, щоби провірити наші сили.

4) Біжучі справи.

Доручено секретареви З. О. віднестися листовно до касієрів збіркових комітетів, в котрих осталися ще громадські гроші, — з візванням, щоби ці гроші передати негайно до рук скарбника З. О. В противному випадку візветься їх до цього публично в пресі.

Кожде товариство повинно виповнити і переслати на руки секретаря карту вступу до З. О. та визначити імена двох своїх представників до Управи.

Місячні збори відбуватимуться в остатню неділю в місяці, в год. 2 пополудня.

Управа Злучених А. У. Організацій міста Филаделфії.

—o—

АСТОРІЯ, Л. АЙ.

Українці організуються.

Дня 18. березня ц. р. поручено на зборах 5-го відділу У. Н. Союза в Асторії справу зорганізування Українського Горожанського Клюбу. В Асторії є велике число Українців, котрі у більшости є повними горожанами цеї країни. Досі вони організувались виключно в запомогових та національних організаціях, занедбуючи дещо свої горожанські обовязки. Щоби використати вповні наші права як американських горожан і виробити собі відповідні впливи для нашої української справи, мусимо творити спільні горожанські організації. Такої організації треба нам і в Асторії.

В тій цілі на зборах вибрано комітет, котрий на своїм засіданню, дня 24. березня виробив цілий плян організації такого клюбу. Плян той буде обширно обговорений на основуючих зборах дня 2 квітня, про які подаємо осібне оголошення.

На цих основуючих зборах будуть промовляти: адвокат Михайло Радик, секретар Ради Демократичних Клюбів міста Ню Йорку; адв. М. Пізнак, голова Союза Укр. Амер. Демократичних Клюбів стейту Ню Йорк; п. Григорій Бардак, організатор Союза й інші місцеві бесідники, як також є запрошені Американці, представники демократичної партії.

Річ ясна, що пожадано є мати на цих зборах всіх Українців, мешкаючих в Асторії й околиці.

Комітет.

Українці! Українки! Вступайте в члени Української Виставової Корпорації! Членські уділи від одного до десять долярів.

Складайте датки на будову Українського Павільону і влаштування Вистави! Нехай український тиждень збірки на Українську Виставу буде повним успіхом!

Датки просимо слати на адресу Української Виставової Корпорації:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,
9300 Cottage Grove Ave.,
Chicago, Ill.,

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги в сумі $50 з фонду запомогового, котрі мені стали великою помічю у моїй слабости.

Також дякую урядникам бр. св. Николая, від. 104, У. Н. Союза, за їх труд.

Григорій Мисак,
Перт Амбой, Н. Дж.

Вісьлячі голови.

Один селянин, що звався Піппо да Броці, пішов раз до Фльоренції. Ішов через Понте Векіо й оглядав порожні крамниці. Цікавий був, що там продають. Як побачив банковця, що нахилився при вході до виміної контори, а звався Тонто да Баньоне, підійшов до нього, поздоровив і спитався:

— Прошу вас гарненько, скажіть мені, що продають у цій вашій крамниці?

Тонто хотів насміятися з селянина, тому сказав:

— Тут, дядьку, продають ослячі голови.

Одначе й Піппо був не в тім битий та відповів помаленьки:

— То ви мусили вже багато тих голов продати, коли ніодна не лишилася — крім вашої.

УВАГА! ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ ХОРУ ІМ. ОЛЕКСАНДРА КОШИЦЯ
72-гі РОКОВИНИ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФІЛАДЕЛФІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ ВІДСВЯТКУЮТЬ
СВЯТОЧНИМ КОНЦЕРТОМ
В ЧЕСТЬ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ УКРАЇНИ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 2-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ,
849 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.
ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОДИНІ 4-тій ПОПОЛУДНИ.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ, 3-ТА СОТНЯ, В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
уряджує
КОНЦЕРТ
У ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
В СУБОТУ, ДНЯ 1-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
В ГАЛИ СІЧОВИКІВ, 229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.
Початок в годині 7.30 ввечір. — Вступ 40 центів.

Просимо українське громадянство з Нюарку й околиці прибути численно на це свято і віддати належний поклін найбільшому нашому Пророкови. Частина доходу призначена на Рідний Край. 73-4

Комітет.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ-ГОРОЖАНИ В АСТОРІЇ, ВУДСАЙД, КОРОНА, ІСТ ЕЛМГОРСТ, ДЖЕКСОН ГАЙТС, ЛОНҐ АЙЛЕНД СІТИ І ОКОЛИЦЯ!
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 2-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
відбудуться
ОСНОВАТЕЛЬСЬКІ ЗБОРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ
В BOHEMIAN HALL, 2919 WOOLSEY AVENUE, ASTORIA, L. I.
в годині 2-гій пополудни.

Промовляти будуть: адв. М. РАДИК, адв. М. ПІЗНАК, п. ГР. БАРДАК і другі українські і американські бесідники.

Українці-Горожани! Приходіть всі на ці збори, а почуєте, чому нам потрібно горожанських організацій, і яку ролю ми можемо відігравати в Америці, коли будемо добре зорганізовані. 74

ЗА КОМІТЕТ: Михайло Галан, Данило Бурдиґа, Стах Крівень, Іван Сидор і Володимир Черватюк.

УВАГА! УКРАЇНЦІ В МОНЕССЕН, ПА., Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА
ПРИ REED AVENUE, MONESSEN, PA.
уряджує
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 2-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
БЕНКЕТ
в честь Преосвященого Владики д-ра о. ЖУКА
В ГАЛИ ПРИ
SECOND & SCHOONMAKER STS., MONESSEN, PA.
в годині 3-тій пополудни.
Всіх місцевих і позамісцевих запрошує 73-4

ПОЗІР! ПЕРШИЙ РАЗ В РОЧЕСТЕР, Н. Й. ПОЗІР!
ВІДОГРАЄТЬСЯ НА ДОХІД ЦЕРКВИ СВ. ЙОСАФАТА
комедію в 3-ох діях
ЧОРТЕНЯ
В СУБОТУ, ДНЯ 1-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ В 7.30 ВВЕЧІР. — Вступ 35 центів.

Відогравати будуть ці аматори: В. Британ, І. Головка, А. Завадецький, В. Куцій, Розалія Нікольс, М. Юрків, А. Крик, А. Біґун, М. Сорохтей, А. Перчик, С. Матковська, М. Головка, І. Сорохтей. 74

ЗАХОДАМИ УКРАЇН. МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ В ФІЛАДЕЛФІЇ
буде виставлено
В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ, 849 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.
В СУБОТУ, ДНЯ 1-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1933 РОКУ
I. Жарт на одну дію
ЖИВИЙ МЕРТВЕЦЬ
II. Перший виступ
МОЛОДЕЧОЇ ОРХЕСТРИ
і учнів музики під орудою проф. Ф. Дубаса
III. Перший Концерт
НЕЗАЛЕЖНОГО НАРОДНЬОГО ХОРУ
під орудою проф. Г. Павловського

На концерті промовлятиме Mr. M. J. JOLL'S (по англ.), музичний супервайзор Гайскул в Бриджпорт.

Вступ 35 центів. Початок в год. 8.30 ввечір.
Приходьте всі громадно! 74 Заряд Школи.

„НАРОДНІЙ АРТИСТ".

Вістки зза Збруча як із засвітів. Ніби приходять і ніби ні. Десь хтось скаже слово, десь хтось повторить, часом клапоть листа блукає з рук до рук. Відірвані поголоски, несправджені чутки, ато й неправда зліва чи зправа.

Та все таки бувають вістки, що не потребують хитрих способів, щоби передістатися сюди. Вони такі голосні, що гомін їх буруном перекочується через граничні сторожі, понад дротяні перегороди і розливається по нашій країні.

Помер Микола Садовський!... — і покотилося...

По всій українській землі.

Хто не бачив його, той чув про нього, а як і був хто, що не чував, то мріяв про такого. Щоби в наших історичних та побутових песах вийшов на сцену високий, широкоплечий козак, з ясним чолом і соколиним оком, і з таким голосом як дзвін і з такою мовою як хрусталь...

Щоби вийшов Микола Садовський...

Виходив він цілі десятки літ і ясним місяцем світив на овиді українського театру. Блестів і над Галичиною, коли з Заньковецькою обвозив „Бурлаку" по наших містах.

Де прибув — своїм великим, чистим словом будив, загрівав, підбадьорював. Заглядав у далекі кути і рідної і чужої землі, щоб дати своїм духову підмогу, а чужим доказ нашої культури.

Бував з трупою і в далекій Москві, де стільки нашого брата назганяла чужа влада.

А Москвичі нераз не знали навіть, що це за мова така. Ну й таке:

Вертається трупа Садовського з Москви. Артисти розмовляють по українськи, інший народ прислухується.

— Кто ета будет? — питається одна перекупка другої.

— Чехи! — відповідає друга.

Тоді артисти давай пояснювати їм. На силу вибили з голови Чехів, а втолочили Українців.

З великої трійці братів: Карпенко Карий — Саксаганський — Садовський, остава цей останній найдовше. Як дуб-насінник на великому зрубі. Довго не давала ради буря — він стояв і шумів.

А вкінці таки звалився. Пішла луна далеко-далеко, дійшла до нас і минула нас.

Микола Садовський умер!

Казав мені один комунізуючий:

— Чули ви, Садовський помер. А всеж таки, бачите, большевики гарно з ним поступили: „Народнім Артистом" іменували, дали князівську платню, навіть яхт.

— Що за яхт?

— Мав приватний яхт. По Дніпрі возився.

Я вже малощо не почав хвалити радвладу.

На щастя третій, що слухав нашої розмови, випередив мене.

Вийняв з кишені клапоть паперу і прочитав. „Дорогий Друже! Може маєш які старі штани, то, будь ласка, пришли, бо не маю в чім на вулицю вийти. Твій Микола Садовський, Народній Артист".

(Автентичне! Цей лист є в одного львівського громадянина.)

Бувають поголоски, а бувають і листи.

Поголоски: платня... яхт... Листи: (як вище). („Діло").

Галактіон Чіпка.

RADIO.

НОРТГЕМПТОН, ПА.

В неділю, дня 2 квітня, виступить хор української православної церкви в Нортгемптон, Па., на радіо, зі стації W.C.B.A., Allentown, Pa. Програма пічнеться в годині 5.30 вечером і буде тревати пів години.

ПОВІДОМЛЕННЯ ГАРТОФОРД, КОНН.

Подається до відома всім інтересуючим, що в нас, у Гартфорд, РОЗВЯЗАВСЯ ПОЛІТИЧНИЙ КОМІТЕТ дня 27-го березня (марта). Всіми політичними справами буде займатися Український Сітезенський Політичний Клюб. 74

Інтересуючі нехай пишуть до голови Клюбу:

АНТОНІЙ ЛОКОТЬ,
UKRAINIAN AMERICAN CITIZEN CLUB,
54 WYLLYS STREET, HARTFORD, CONN.

Петро Драпяк, секретар.

До Генриха IV. перед самим обідом прийшла депутація марсейських сенаторів. Король дуже розлютився, що мусить їх приняти.

Голова депутації виступив перед короля, та що хотів почанитися чімністю, почав так говорити:

— Сір! Коли Ганібаль вирушив до Картаґіни...

На тї слова король устав і, прощаючися з ними, сказав:

— Коли Ганібаль вирушив у Картаґіну, він, був уже ситий!

Сенатори поклонилися низько та відійшли, не сказавши ні слова.

—o—

Клопіт Івася.

Гість: Чи мама є вдома?

Івась: Ні, вийшли.

Гість: А коли повернуться?

Івась (у сторону мешкання): Мамо! А що тепер маю сказати?

The Sport Whirl.

UKRAINIAN SACRED HEART BOYS CLUB TO HAVE BASE-BALL TEAM.

The Ukrainian Sacred Heart Boys Club will be represented by a fast junior team on the field. This will be their first try on the diamond and they show very promising to hold their own.

Michael K. Oleynick.

PERTH AMBOY, N. J.

We the Ukrainian Social Club of Perth Amboy, N. J., have closed our basketball campaign with 32 games played of which 25 were victories and 7 were defeats. And our juniors are closing their season with 40 games played, 30 victories and 9 defeats and 1 tie game this year.

Our juniors were certainly kept busy every night of the week playing their opponents. We have played and defeated such teams as and many more: Holy Rosary Big Five, St. Stephens Boys Club, Carteret Falcons, Holy Fraternity of P. A., Trenton Tigers, Princeton Sophs, Young Men Hebrew Association, Young Men Christian Association, Keyport Eagles, New Brunswick Alumni, Plainfield Graduates, Chester of Pennsylvania. We stage, a game of series with Chester of Pa., with our team winning the first game and lossing the second to Chester, we were handicapped for the third game to injuries of our team which closes our season. Our next big problem is baseball. Our team is having indoor practice.

Our Ukrainian girls have formed a sewing circle: they meet on certain nights each week and are kept busy with their embroidery work.

Last month our club received 2 new members, one of them being Nicholas Rymer, a product of Stillmans Gymnasium in New York City, a 215 lb. wrestler, who expects to do big things on a mat in the future. Another is Michael Stutski, alias Whitey (Curly Williams a boxer) also a Ukrainian lad, who rose from amateur boxing to be a professional.

Some time in June our club is tendening a banquet to pay honor to our basketball team. Another big problem on hand we have is a minstrel, which will be staged some time in the winter months.

Michael Bobick.

—o—

CHESTER, PA.

U.G.C.A.A. Open Eight Baseball Campaign on Diamond April 30.

Almost thirty candidates for the Ukrainian Greek Catholic Athletic Association baseball team have reported to Mike Oleynick, the veteran pilot of team. The Ukes mentor began to whip into shape a nine to undergo one of the toughest diamond schedule being arranged for the blue and gold nine.

This will be the U.G.C.A.A. eight campaign on the diamond with only a few past year veterans and the new material the boys expect to come out with a good record at the end of the season.

The initial practice allready has taken places last Saturday and will continue throughout the month of April. The opening game is scheduled for Sunday, April 30.

The Uke. Gr. Cath. A.A. baseball team has played some of the best independent teams in the county and upstate. The team is a traveling aggregation and is fully uninformed. We would like to hear from all Ukrainian teams in the country so lets get together and hear the umpire yell "Play Ball".

For games and etc. communicate with the manager of the Uke. Gr. Cath. A.A. Michael K. Oleynick, 3181 West 3rd St., Chester, Pa.

—o—

BROOKLYN, N. Y.

Brooklyn Ukrainians Start Baseball Practice.

The Junior Ukraine of Brooklyn has started its baseball training. A large squad turned out for the initial practice. With the exception of one position, that of catcher, the outlook for a successful season is very bright.

I would like to hear from any Ukrainian boy in New York City who would like to try out for the team. The squad is outfitted with snappy uniforms. There are still many dates open, and I would like to hear from any Ukrainian baseball team in New York or New Jersey for bookings. Any team composed of boys from the ages of 16 to 18, or so.

Henry Kanuika,
Mngr. of Junior Ukraine,
146 Wythe Ave., Brooklyn, N. Y.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ.

При Українській Господарській Академії в Подебрадах, істнує названий у заголовку інститут, затверджений Міністерством Хліборобства Чехословаччини. **Він продовжує прийом студентів і курсантів.**

Інститут складається з 3-х відділів:

1) Агрономічно-Лісового,
2) Економічно - Кооперативного, з підвідділами:
 а) кооперативним,
 б) банковим і
 в) промислово - торговельним і
3) Хеміко-Технольогічного.

Після закінчення цих відділів дається титули: **агронома, економіста, технольога.**

Крім того при інституті існують:

А) **Вужчі фахові курси:**
 1) Суспільної агрономії,
 2) Для контрольор-асистентів (контролі годівлі і продукції худоби) і
 3) Бухгальтерії

і Б) **курси з окремих предметів:**
 1) Основи радіотехніки,
 2) Оброблення шкіри,
 3) Олійництва,
 4) Миловарства,
 5) Практичної фотографії та
 6) Чужих мов — німецької, французької, англійської.

Час навчання на курсах від 1 до 4 семестрів.

На весні цього року розпочинаються позаочні **курси українознавства**, що складаються з предметів: історія України, українська мова, історія української літератури, українська культура, фізична географія України, соціографія, історія українських громадських рухів XX. століття, націонольогія.

Проспекти з програмами і правилами висилається **безплатно.** Звертатись на адресу:

Ukrajinska Hospodarska Akademie,
Podebrady, Tchecoslovaquie,
або Товариство „Сільський Господар" (Львів, Ринок, 10).

Купці ратуються від кризи.

„Дивує мене, що ти не відпускаєш свого помічника, коли діла йдуть усе гірше", каже Білан до Рожана. „Якж йому нічого не плачу. Ми умовилися, що він дістає кождого місяця замісць платити частину моєї крамниці такої вартости, як його місячна платня". „Це добра думка. Алеж він стане за якийсь час власником цілої крамниці". „І за це подбали ми в контракті. Як крамниця буде його, тоді він бере собі мене за помічника доти, доки крамниця не перейде знову на мене".

—o—

Жінка (до чоловіка): Ти мені навіть у гробі не даш спокою!

Чоловік: Дай мені лише нагоду, а докажу тобі, що помиляєшся!

—o—

— Знаєте, ця Шпачиха, то не є ніяка господиня.
— Чому?
— А ось нині я хотіла позичити трохи соли — гадаєте, що мала?

—o—

Прохожий (питається сторожа міського городу): Чи могли б ви мені сказати, до якої родини належить цей цвіт?

Сторож: Не належить до нікої родини, лише до маґістрату!

ТАРЗАН У СЕРЦІ ЗЕМЛІ.

(9)

Тарзан запримітив, що він висів яких шість стіп над землею. Линва все більше віддалялася в його тіло й притискала його руки до боків. Він усе намагався визволити хоч одну руку, але з кождим рухом линва все більше віддалялась, а петля ще тугіше зашморгувалася. До того всього линва крутилася то в одну сторону, то в другу. Тарзан знав, що цю линву наставило тут сотворіння, котре має людський розум, але яке?

Він гадав на ріжні способи, що за сотворіння тут може бути. А може дійсно тут є якісь передісторичні люди, що жиють одірваними від решти світа вже десятками тисяч років? Він старався спіймати вухом хоч якийнебудь звук знайомого йому тупоту ніг людини, чи звірини. Та надаремно. Навкруги були все тихо. Хіба час від часу чути було шелестіння листя на деревах та іноді шорохтіння маленьких звірят, що пробігали низом.

Нарешті під ним на землі пробігали й більші звірі, які часто нагадували собою знайомих звірів з породи котів. Та вони були тут відмінні від тих, до яких звик Тарзан. Про їх звички, про способи нападу на людей і т. д. Тарзан нічого не знав. Нарешті він почув, що до нього наближається тупіт важких ніг. Мабуть щось значне й велике йде сюди. Скоро Тарзан побачив, що з ліса вийшла потвора, яка з гадувала буйвола.

Та потвора спинилася недалеко Тарзана й почала обнюхувати повітря. Тарзан старався тепер не пручатися в линві, щоб не звернути її уваги на себе. Він не знав, чи то який хижак, чи лише травоїдний звір, що мав будову хижака, а роги такі, як у травоїдних. Боронитися й ратуватися Тарзан не міг. Треба було висіти стрімголов безпорадно й чекати на те, що далі станеться. Потвора поволі наближалася, все спиняючись після кількох кроків і прислухуючись.